

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2534 จำนวน 26 โรงเรียน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน	26 คน
2. ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	จำนวน	200 คน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	จำนวน	2,399 คน

2. กลุ่มตัวอย่างนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 2,399 คน โดยใช้หลักสูตรของยามาเน่ (Taro Yamane) ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ $\pm 5\%$ ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 345 คน

2. คำนวณหาสัดส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมดในแต่ละชั้น กับขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 คน

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนแต่ละชั้นดังนี้

- 2.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 131 คน
- 2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 109 คน

2.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 105 คน

3. คำนวณหาสัดส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ของทุกโรงเรียน จากจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ที่คำนวณได้จากข้อ 2 กับ จำนวนนักเรียนทั้งหมดของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 914 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 757 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 728 คน ตามลำดับ

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของทุกโรงเรียน ดังนี้

จำนวนนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

ปีการศึกษา 2534

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

ที่	โรงเรียน	สปอ./ก.	จำนวนนักเรียน		จำนวนนักเรียน		จำนวนนักเรียน	
			ม.1 (คน)		ม.2 (คน)		ม.3 (คน)	
			กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม
			ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง
1	วัดสันติธรรม	เมืองฯ	25	4	20	3	19	3
2	วัดหนองกระโดน	เมืองฯ	26	4	24	3	18	3
3	วัดศรีอุทุมพร	เมืองฯ	37	5	10	1	27	4
4	วัดโกรกพระใต้	โกรกพระ	40	6	38	5	25	4
5	วัดนากลาง	โกรกพระ	20	3	21	3	12	2
6	วัดชะมัง	ชุมแสง	31	4	21	3	29	4

ที่	โรงเรียน	สพอ./ก.	จำนวนนักเรียน		จำนวนนักเรียน		จำนวนนักเรียน	
			ม.1 (คน)		ม.2 (คน)		ม.3 (คน)	
			กลุ่ม ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	กลุ่ม ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	กลุ่ม ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
7	วัดพันลาน	ชุมแสง	28	4	18	2	23	3
8	บ้านดำรงรักษ์	ตากฟ้า	17	2	19	3	21	3
9	บ้านโคกกว้าง	ตากลิ	36	5	21	3	30	4
10	บ้านหนองลาด	ตากลิ	24	3	22	3	30	4
11	ชุมชนบ้านหัวพลวง	ท่าตะโก	42	6	36	5	37	5
12	บ้านท่าบ	ท่าตะโก	22	3	30	4	41	6
13	วัดจิกลาด	บรรพตนิลัย	42	6	49	8	28	4
14	วัดมงคลสถิตย์	บรรพตนิลัย	91	14	64	10	49	7
15	บ้านสระบัว	นุหะคีรี	30	4	27	4	27	4
16	วัดหัวจิว	นุหะคีรี	30	4	25	4	28	4
17	วัดสำโรงชัย	ไพศาล	20	3	30	4	26	4
18	บ้านเขาดิน	ไพศาล	30	4	30	4	20	3
19	วัดบ้านไร่	ลาดยาว	56	8	32	5	53	9
20	อุดมพัฒนา	หนองบัว	35	5	35	5	22	3
21	บ้านเขานางตัวม	หนองบัว	20	3	20	3	21	3
22	บ้านคลองกำลั้ง	หนองบัว	35	5	35	5	44	6
23	ชุมชนบ้านกระดาน หน้าแกล	หนองบัว	41	6	36	5	34	5
24	บ้านตลกตาสาม	แม่वंก	60	10	45	7	17	2

ที่	โรงเรียน	สพอ./ก.	จำนวนนักเรียน		จำนวนนักเรียน		จำนวนนักเรียน	
			ม.1 (คน)		ม.2 (คน)		ม.3 (คน)	
			กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม
			ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง
25	บ้านศรีไกรลาด	แม่वंกั	24	3	24	3	31	4
26	บ้านปางสุด	แม่वंกั	52	7	25	4	16	2
	รวม	—	914	131	757	109	728	105

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น จำนวน 571 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 26 คน
2. ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 200 คน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 345 คน

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในการสังเกตการสอน

โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2534 จำนวน 26 โรงเรียน แบ่งตามขนาดของ
โรงเรียนได้ดังนี้

1. ขนาดกลาง นักเรียน 121-300 คน จำนวน 10 โรงเรียน
2. ขนาดใหญ่ นักเรียน 301 คนขึ้นไป จำนวน 16 โรงเรียน

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนดำเนินการดังนี้

1. สุ่มตามโควตาขนาดกลุ่ม 20% ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ ขนาดกลางจำนวน 2 โรงเรียน และขนาดใหญ่จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 โรงเรียน
2. จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสังเกตการสอน จำนวน 5 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากรายชื่อโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสังเกตการสอน ดังนี้
  - 2.1 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน ก และ โรงเรียน ข
  - 2.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน ค โรงเรียน ง และโรงเรียน จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ประเภท ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบศึกษาเอกสาร และแบบสังเกตการสอน รวมทั้งสิ้น 5 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตรด้านการเตรียมการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตร
- ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรด้านการเตรียมการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตร

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีลักษณะเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้านการเตรียมการใช้หลักสูตร
การดำเนินการใช้หลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรด้านการเตรียมการใช้
หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตร

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีลักษณะเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตรด้านการประชาสัมพันธ์
การใช้หลักสูตร และการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การ
ใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสอนซ่อมเสริม การจัดบริการแนะแนว
และการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

ฉบับที่ 4 แบบศึกษาเอกสาร ใช้ศึกษาข้อมูลของโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามโครงการขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปฏิทินปฏิบัติงาน สมุดบันทึกการประชุม สมุดนิเทศ แผนการสอน
เอกสารแผนการเรียน และเอกสารการประเมินผลการเรียน

ฉบับที่ 5 แบบสังเกตการสอน ใช้รวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการใช้หลักสูตร ด้าน
การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมิน
ผล และบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี แนวคิด ตำรา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์จังหวัด และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของศูนย์อำนวยการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
3. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบพิจารณา แก้ไขและปรับปรุง
4. ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ตรวจสอบความครอบคลุมของ เนื้อหา ความเที่ยงตรงของเนื้อหา และภาษาที่ใช้
6. นำเครื่องมือที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะมาจัดทำตารางสรุปแสดงเป็นรายชื่อและ รายบุคคลตามกรอบการวิจัย และนำมาปรับปรุงแก้ไขกับอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจัดพิมพ์ เป็น เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์เพื่อขอความร่วมมือไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่ง อำเภอ ในจังหวัดนครสวรรค์ให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามในการวิจัย

2. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบศึกษาเอกสาร และแบบสังเกตการสอน

3. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงานนัดหมายกับหัวหน้าหน่วยงานศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดทราบ และผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา ที่นัดหมาย

4. การส่งและรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากหัวหน้าหน่วยงานศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่รับผิดชอบโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยส่งแบบสอบถามไปให้โรงเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตอบแบบสอบถามและรวบรวมส่งคืนหน่วยงานศึกษานิเทศก์ภายในระยะที่กำหนด แล้วรวบรวมไว้ จากนั้นผู้วิจัยไปขอรับเครื่องมือกลับคืนด้วยตนเอง

5. การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พร้อมกับการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

6. การสังเกตการสอน ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตการสอนโรงเรียนที่สุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 โรงเรียน ด้วยตนเอง ตามตารางที่นัดหมาย วิชาที่สังเกต ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา พลานามัย ศิลปะศึกษา การงานและอาชีพ โดยสังเกตการสอนวิชาละ 1 ครั้ง/โรงเรียน รวมการสังเกตครูผู้สอนทั้งสิ้น 5 โรงเรียน จำนวน 45 คน

7. จำนวนข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากประชากรในการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 26 คน ครบทุกคน และได้รับแบบสอบถามครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 200 ฉบับ และแบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 345 ฉบับ ครบทุกฉบับ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเอกสารของโรงเรียน จำนวน 26 โรงเรียน ครบทุกโรงเรียน และสังเกตการสอน จำนวน 5 โรงเรียน ได้ครบทุกโรงเรียน ดังมีรายละเอียดตามที่แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบศึกษาเอกสาร และแบบสังเกตการสอน

เครื่องมือ	จำนวนที่จะศึกษา	จำนวนที่ได้รับ	ร้อยละ
1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร	26	26	100
2. แบบสอบถามครูผู้สอน	200	200	100
3. แบบสอบถามนักเรียน	345	345	100
4. แบบศึกษาเอกสาร	26	26	100
5. แบบสังเกตการสอน	5	5	100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ด้วยตนเอง ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้บริหารโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ จำแนกตามตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน นำมาวิเคราะห์เนื้อหา และแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน นำมาวิเคราะห์เนื้อหา และแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสอบถามครูผู้สอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสอบถามนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

แบบศึกษาเอกสาร

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำมาแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสังเกตการสอน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์ และสรุปเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

หาค่าร้อยละโดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูต, 2525)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย